

Barnets kamp för att överleva

När **Johanna Bergström** är åtta månader gammal hittas hon kraftigt uttorkad i de biologiska föräldrarnas lägenhet. Hon får flytta till ett familjehem och där blir hon kvar under resten av uppväxten trots olika försök från socialtjänsten att upprätthålla och utveckla relationen till de biologiska föräldrarna. Johanna rotar sig och det är familjehemsföräldrarna hon kallar mamma och pappa.

Berättelsen utspelar sig till stor del på 1980-talet, den tid då den svenska välfärden fortfarande var som mest utvecklad men sakta började monteras ner.

"Det här är en bok om barnets kamp för att överleva" står det i baksidestexten. *Utan mig har hon ingen* är en stark skildring av författarens uppväxt. Regelbundet kommer socialtjänsten och de biologiska föräldrarna och hälsar på, men det är jobbiga besök för Johanna. Inte minst när hon får frågan om hon tror att hon kommer att vilja flytta hem igen.

Författaren beskriver på ett levande sätt och med tydliga bilder känslorna i kroppen som barnet får av oron:

"Det ilar och suger i magen, ett långt, djupt rör av obehag".
"Mina ögon satt fast i en fläck framför mig och gick inte att röra. Och hela tiden ville de dånande slagen som pulserade fram i ansiktet brusa ännu högre. Jag var balansbäraren."

Läsaren är hela tiden med i barnets perspektiv. Ibland kan det bli lite väl många och detaljerade beskrivningar av miljöer och föremål, men det kan också tolkas som Johannas sätt att ställa in fokus på de materiella sakerna just för att klara att trycka tillbaka alla de starka känslor hon upplever och som inte syns utanpå.

Det finns en intressant spänning mellan familjehemsmamman och Johanna som författaren fångar på ett sätt som ytterligare ger liv åt berättelsen.

Att jag läser över halva boken utan att knappt lägga den ifrån mig när jag precis har fått den i mina händer är ett mycket gott betyg i sig. Det beror på flytet i texten och på att det är en spännande berättelse om ett barn i stor utsatthet. Det kan även hänga ihop med att jag själv växte upp i fosterhem under delvis samma tidsperiod. Jag var några år äldre än Johanna när jag kom till fosterhem och hade hunnit leva längre tid tillsammans med min psykiskt sjuka mamma. Kanske är det därför jag blir så starkt berörd av brevet som Johannas biologiska mamma skrev i förtvivlan när Johanna skulle bli adopterad av familjehemsföräldrarna. Hon ville aldrig lämna bort sitt barn.

Min läsning hakar då och då upp sig när de biologiska föräldrarna genomgående benämns Han och Hon, Honom och Henne. Versalerna skulle kunna antyda att det handlade om två upphöjda personer, kanske människor med mycket makt, prestige eller pondus, men här är det ju precis tvärtom. De ter sig så hjälplösa och tafatta, och dessutom blir de ibland skrämmande för Johanna med sina udda beteenden. En stark scen är när Johanna som vuxen åker bil med de egna barnen och plötsligt får syn på sin åldrade biologiske far. Hur ska hon göra – ta kontakt eller låta det vara?

Jag gillar att de verkliga socialtjänstdokumenterna återges på några ställen i boken (alla namn är ändrade), framför allt att det sker sparsmakat och då det verkligen fyller sin funktion.

Elin Engström

Utan mig har hon ingen

Johanna Bergström

Verbal förlag

Johanna Bergström

Utan mig har hon ingen

*En berättelse om familjehemsplacering,
rotlöshet och att vilja höra till*

verbal